

WYBRANE ASPEKTY PRAWNE DOTYCZĄCE BIOODPADÓW

1. Wprowadzenie

Regulacje prawne dotyczące systemu gospodarki odpadami komunalnymi podlegają w ostatnich latach na gruncie krajowym i unijnym istotnym zmianom. Kolejne zmiany dla tego systemu wynikają także z planowanych zmian prawa i polityki Unii Europejskiej¹. Problematyka odpadowa jest kluczowa z punktu widzenia unijnej koncepcji gospodarki o obiegu zamkniętym. W jej ramach ważnym zagadnieniem jest problematyka bioodpadów² oraz przeciwdziałania marnotrawieniu żywności. Ta ostatnia problematyka stała się także przedmiotem zainteresowania ONZ. We wrześniu 2015 r. Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych przyjęło, w ramach celów zrównoważonego rozwoju na 2030 r., cel zmniejszenia o połowę odpadów spożywczych w przeliczeniu na osobę na poziomie handlu detalicznego i konsumentów oraz cel ograniczenia strat żywności w łańcuchu produkcji i łańcuchu dostaw.

2. Definicja bioodpadów

Pojęcie bioodpadów wywodzi się z dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/98/WE z dnia 19 listopada 2008 r. w sprawie odpadów (Dz.U. L 312 z 22.11.2008, str. 3-30, z późn.zm.). Zdefiniowano je w niej jako ulegające biodegradacji odpady ogrodowe i parkowe, odpady spożywcze i kuchenne z gospodarstw domowych, restauracji, placówek zbiorowego żywienia i handlu detalicznego i porównywalne odpady z zakładów przetwórstwa spożywczego (art. 3 pkt 4). Zwrócić trzeba uwagę, iż obok pojęcia bioodpadów prawo Unii Europejskiej operuje także terminem odpady ulegające biodegradacji. Jest ono zdefiniowane w dyrektywie Rady 1999/31/WE z dnia 26 kwietnia 1999 r. w sprawie składowania odpadów (Dz.U. L 182 z 16.7.1999, str.1-19, z późn.zm.). „Odpady ulegające biodegradacji” oznaczają wszelkie odpady, które podlegają rozpadowi beztlenowemu lub tlenowemu, takie jak żywność lub odpady ogrodnicze, papier i tektura. Takie ujęcie sprawia, iż odpady ulegające biodegradacji są pojęciem szerszym od bioodpadów, gdyż poza żywnością i odpadami ogrodniczymi obejmują co najmniej także papier i tekturę (art. 2 pkt m).

¹ Szerzej: Z.Bukowski, Plan działania Unii Europejskiej dotyczący gospodarki o obiegu zamkniętym i propozycje legislacyjne w zakresie gospodarki odpadami (w:) Zarządzanie gospodarką odpadami. Zagadnienia prawne i techniczne, red. S.Zabawa, Wyd. Polskie Zrzeszenie Inżynierów i Techników Sanitarnych. Oddział Wielkopolski, Poznań 2016, s.48-50. Zob. też J.Chrząstek, Aktualne i projektowane regulacje europejskie w zakresie przetwarzania frakcji biodegradowalnej oraz ich wpływ na kierunki rozbudowy i modernizacji MBP, (w:) Kompleksowe zarządzanie gospodarką odpadami, red. P.Manczarski, Poznań - Gniezno 2017, s.153-172.

² Problematyka ta wzbudza coraz większe zainteresowanie doktryny prawa. Patrz: M.Górski, Selektowne zbieranie odpadów biodegradowalnych w świetle prawa, (w:) Zarządzanie gospodarką odpadami, red. S.Zabawa, Poznań 2017, s. 57-67; M.Górski, Prawne wymagania dotyczące przetwarzania selektywnie zebranych odpadów biodegradowalnych, (w:) Zarządzanie gospodarką odpadami, red. S.Zabawa, Poznań 2017, s. 79-86.

W projekcie nowelizacji dyrektywy o odpadach (z dnia 2.12.2015, COM 595 final) zaproponowano rozszerzenie pojęcia bioodpadów. Byłyby to ulegające biodegradacji odpady ogrodowe i parkowe, odpady spożywcze i kuchenne z gospodarstw domowych, restauracji, placówek zbiorowego żywienia i handlu detalicznego i porównywalne odpady z zakładów przetwórstwa spożywczego oraz inne odpady o podobnych właściwościach biodegradacyjnych, porównywalne pod względem charakteru, składu i ilości.

W prawie polskim podstawowe interesujące nas pojęcia zdefiniowane są w ustawie z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz.U. z 2013 r. poz. 21 z późn.zm.). Bioodpady to ulegające biodegradacji odpady z ogrodów i parków, odpady spożywcze i kuchenne z gospodarstw domowych, gastronomii, zakładów zbiorowego żywienia, jednostek handlu detalicznego, a także porównywalne odpady z zakładów produkujących lub wprowadzających do obrotu żywność (art. 3 ust. 1 pkt 1). Definicja ta jest zgodna z analizowaną powyższą zawartą w dyrektywie ramowej odpadowej. Odpady ulegające biodegradacji to odpady, które ulegają rozkładowi tlenowemu lub beztlenowemu przy udziale mikroorganizmów (art. 3 ust. 1 pkt 10). Także ta definicja w pełni odpowiada definicji zawartej w dyrektywie składowiskowej. Bioodpady w rozumieniu prawa polskiego są więc także odpadami ulegającymi biodegradacji. Ponadto w prawie polskim mamy definicję odpadów zielonych. Są to odpady komunalne stanowiące części roślin pochodzących z pielęgnacji terenów zielonych, ogrodów, parków i cmentarzy, a także z targowisk, z wyłączeniem odpadów z czyszczenia ulic i placów (art. 3 ust. 1 pkt 12). Odpady zielone będą więc częściowo zbieżne z bioodpadami i stanowić będą w pełni odpady ulegające biodegradacji. Nie będą bioodpadami odpady zielone pochodzące z innych niż ogrody i parki terenów zielonych oraz cmentarzy. W przypadku targowisk przyjąć można, iż odbywa się tam handel detaliczny, a w kontekście ewentualnych targowisk hurtowych byłyby one zakładem wprowadzającym do obrotu żywność.

3. Wymagania Unii Europejskiej w zakresie bioodpadów

W dyrektywie 2008/98/WE z dnia 19 listopada 2008 r. w sprawie odpadów problematyka bioodpadów uregulowana jest w artykule 22. Określono w nim, iż państwa członkowskie podejmują środki, w odpowiednich przypadkach i zgodnie z art. 4 (przepis ten dotyczy hierarchii gospodarowania odpadami. Określa on następującą kolejność priorytetów w przepisach prawa i polityce dotyczących zapobiegania powstawaniu odpadów oraz gospodarowania odpadami: zapobieganie; przygotowywanie do ponownego użycia; recykling; inne metody odzysku, np. odzysk energii; oraz unieszkodliwianie) i 13 (regulacja w zakresie ochrony zdrowia i środowiska przy gospodarowaniu odpadami zgodnie z którą państwa członkowskie stosują niezbędne środki w celu zapewnienia, aby gospodarowanie odpadami było prowadzone bez narażania zdrowia ludzkiego oraz bez szkody dla środowiska, w szczególności: bez zagrożenia dla wody, powietrza, gleby, roślin lub zwierząt; bez powodowania uciążliwości przez hałas lub zapachy; oraz bez niekorzystnych skutków dla terenów wiejskich lub miejsc o szczególnym znaczeniu), zachęcające do:

- a) selektywnego zbierania bioodpadów w celu ich kompostowania i uzyskiwania z nich sfermentowanej biomasy;
- b) przetwarzania bioodpadów w sposób, który zapewnia wysoki poziom ochrony środowiska;
- c) stosowania bezpiecznych dla środowiska materiałów wyprodukowanych z bioodpadów.

Wyznaczono w ten sposób trzy podstawowe poziomy regulacji prawnej związane z: selektywnym zbieraniem bioodpadów, przetwarzaniem bioodpadów oraz normami dla produktów wyprodukowanych z bioodpadów (w tym ostatnim zakresie zasadniczo stosuje się ogólne normy dla tej określonej kategorii produktów np. nawozów czy środków wspomagających uprawę roślin). Jednakże zwrócić należy uwagę, iż artykuł 22 nie nakłada na państwa członkowskie obowiązku podjęcia konkretnych, ściśle określonych działań w zakresie bioodpadów, lecz jedynie stworzenia środków zachęcających do powyższych trzech typów działań. Stworzenie takich środków jest jednak obligatoryjne, a nie uzależnione od woli państw członkowskich.

Uregulowano także, iż Komisja dokonuje oceny gospodarowania bioodpadami w celu przedłożenia wniosku, o ile będzie to wskazane. W ramach oceny bada się możliwość ustalenia wymogów minimalnych gospodarowania bioodpadami i kryteria jakościowe dla kompostu i sfermentowanej biomasy pochodzących z bioodpadów, tak aby zagwarantować wysoki poziom ochrony zdrowia ludzkiego i środowiska.

W Wytocznych Komisji Europejskiej dotyczących dyrektywy pochodzących z 2012 roku w zakresie bioodpadów wskazano, iż "W swoim komunikacie z dnia 18 maja 2010 r. dotyczącym przyszłego gospodarowania bioodpadami w Unii Europejskiej Komisja doszła do wniosku, że kompostowanie i fermentacja beztlenowa przynoszą najlepsze wyniki pod względem gospodarczym i środowiskowym w przypadku bioodpadów, których powstaniu nie można zapobiec. Ważnym warunkiem koniecznym jest zapewnienie dobrej jakości materiału, który zostanie poddany tym procesom. W praktyce w najlepszy sposób można to obecnie osiągnąć poprzez selektywne zbieranie. W swoim komunikacie Komisja zaleca zatem, by państwa członkowskie w jak najpełniejszym stopniu wykorzystwały możliwości wynikające z art. 11 i 22 dyrektywy ramowej w sprawie odpadów w celu priorytetowego wprowadzenia systemów selektywnego zbierania zgodnie z dotyczącymi konkurencji przepisami Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej". Art. 11 dyrektywy ramowej odpadowej, który wskazano wyżej reguluje kwestię ponownego wykorzystania i recyklingu. Zgodnie z nim państwa członkowskie podejmują odpowiednie środki w celu wspierania ponownego wykorzystania produktów i przygotowania do działań związanych z ponownym wykorzystaniem, zwłaszcza poprzez zachęcanie do tworzenia i wspieranie sieci ponownego wykorzystania i napraw, wykorzystanie instrumentów ekonomicznych, kryteriów udzielania zamówień, celów ilościowych lub inne środki. Ponadto państwa członkowskie podejmują środki na rzecz promowania wysokiej jakości recyklingu i wszędzie tam, gdzie jest to stosowne i możliwe z technicznego, środowiskowego i gospodarczego punktu widzenia, przyjmują w tym celu systemy selektywnej zbiórki, tak aby spełnić niezbędne normy jakości dla właściwych sektorów recyklingu. Z zastrzeżeniem art. 10 ust. 2, do roku 2015 selektywna zbiórka odpadów będzie obowiązywać przynajmniej w odniesieniu do: papieru, metalu, plastiku i szkła. Zastrzeżenie powyższe dotyczy odzysku - w przypadkach gdy jest to konieczne, aby zapewnić poddawanie wszystkich odpadów procesom odzysku oraz aby ułatwić lub usprawnić odzysk, odpady powinny być zbierane oddzielnie, jeżeli jest to wykonalne z punktu widzenia technicznego, ekonomicznego i środowiskowego, i nie powinny być mieszane z innymi odpadami lub innymi materiałami o odmiennych właściwościach.

Kluczową kwestią dla prawidłowego gospodarowania bioodpadami staje się więc zdaniem Komisji Europejskiej stworzenie systemu ich selektywnej zbiórki, przy czym w związku z tym, iż artykuł 22 dyrektywy ramowej odpadowej nakłada na państwa jedynie obowiązek stworzenia zachęt do takiej zbiórki w zakresie bioodpadów, to odwołano się do art. 11 nakładającego na państwa członkowskie obowiązek stworzenia systemu selektywnej zbiórki tam, gdzie jest to stosowne i możliwe z technicznego, środowiskowego i gospodarczego punktu widzenia, tak aby spełnić niezbędne normy jakości dla właściwych sektorów recyklingu.

W projekcie nowelizacji dyrektywy o odpadach (z dnia 2.12.2015, COM 595 final) zaproponowano zmianę regulacji odnoszących się do bioodpadów. Art. 22 ma otrzymać brzmienie:

„Państwa członkowskie zapewniają selektywne zbieranie bioodpadów, jeżeli jest to wykonalne z punktu widzenia technicznego, ekonomicznego i środowiskowego oraz właściwe w celu spełnienia odpowiednich norm jakości dla kompostu i osiągnięcia celów określonych w art. 11 ust. 2 lit. a), c) i d) oraz art. 11 ust. 3. Państwa członkowskie podejmują środki, w stosownych przypadkach i zgodnie z art. 4 i 13, zachęcające do:

- a) recyklingu, w tym kompostowania i uzyskiwania z bioodpadów sfermentowanej biomasy;
- b) przetwarzania bioodpadów w sposób, który zapewnia wysoki poziom ochrony środowiska;
- c) stosowania bezpiecznych dla środowiska materiałów wyprodukowanych z bioodpadów.”

Cele o których wyżej mowa to osiągnięcie do 2025 r. przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych zwiększenia wagowego do co najmniej 60 %; a do 2030 r. do co najmniej 65 %.

Nowością jest też obowiązek państw członkowskich ograniczenia wytwarzania odpadów żywnościowych w produkcji podstawowej, przetwórstwie i produkcji, w sprzedaży detalicznej i dystrybucji żywności, w restauracjach i usługach gastronomicznych oraz w gospodarstwach domowych. Państwa członkowskie zostaną zobligowane do monitorowania i oceny wdrażania swoich środków zapobiegających powstawaniu odpadów żywnościowych poprzez pomiar poziomów marnotrawienia żywności na podstawie metody określonej zgodnie z aktem wykonawczym określonym przez Komisję Europejską.

4. Regulacja krajowa w zakresie bioodpadów

Pojęcie bioodpadów występuje w ustawie o odpadach jedynie w kontekście planów gospodarki odpadami oraz regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych. Plany gospodarki odpadami zawierają m.in. kierunki działań w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów oraz kształtowania systemu gospodarki odpadami, w tym określenie polityki w zakresie gospodarki odpadami, wraz z planowanymi technologiami i metodami, lub polityki w zakresie postępowania z odpadami powodującymi problemy w gospodarowaniu odpadami, w tym środków zachęcających do selektywnego zbierania bioodpadów w celu ich kompostowania i uzyskiwania z nich sfermentowanej biomasy, przetwarzania bioodpadów w sposób, który zapewnia wysoki poziom ochrony środowiska, stosowania bezpiecznych dla środowiska materiałów wyprodukowanych z bioodpadów przy zachowaniu wysokiego poziomu ochrony życia i zdrowia ludzi oraz środowiska (art. 35 ust. 1 pkt 4 b).³ Zwrócić jednakże uwagę trzeba na alternatywę zastosowaną w tym przepisie, która powoduje, iż regulacje dotyczące bioodpadów mają wyłącznie charakter fakultatywny. W przypadku określenia polityki w zakresie gospodarki odpadami, wraz z planowanymi technologiami i metodami nie ma już obowiązku określania polityki w zakresie postępowania z odpadami powodującymi problemy w gospodarowaniu odpadami, w tym bioodpadami.

Natomiast jednym z zakładów, które mogą uzyskać status regionalnej instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych jest zakład zagospodarowania odpadów, o mocy przerobowej wystarczającej do przyjmowania i przetwarzania odpadów z obszaru zamieszkanego co najmniej przez 120 tys. mieszkańców, spełniający wymagania najlepszej dostępnej techniki, o której mowa w art. 207 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska, lub technologii, o której mowa w art. 143 tej ustawy, zapewniający przetwarzanie selektywnie zebranych odpadów zielonych i innych bioodpadów oraz wytwarzanie z nich produktu o właściwościach nawozowych lub środków wspomagających uprawę roślin, spełniających wymagania określone w przepisach odrębnych, lub materiału po procesie kompostowania lub fermentacji dopuszczonego do odzysku w procesie odzysku R10, spełniającego wymagania określone w przepisach wydanych na podstawie art. 30 ust. 4 (art. 35 ust. 6 pkt 2). Nota bene powyższa definicja sugerowałaby, iż wszystkie odpady zielone są bioodpadami, co jak wcześniej analizowaliśmy nie wynika ze słowniczka zamieszczonego w ustawie o odpadach.

Ustawa o odpadach co prawda wprowadza generalny obowiązek zbierania odpadów w sposób selektywny (art. 23 ust. 1), jednakże de facto w zakresie odpadów komunalnych (a takimi w znacznej mierze są spożywcze i zielone) podstawowe znaczenie ma ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz.U. z 2013 r. poz. 1399 z późn.zm.)⁴. W ramach określenia zadań gmin uregulowano, iż gminy ustanawiają selektywne zbieranie odpadów komunalnych obejmujące odpady komunalne ulegające biodegradacji, w tym odpady opakowaniowe ulegające biodegradacji (art. 3 ust. 2 pkt 5). Jak z wyżej przeprowadzonych analiz definicyjnych wynika bioodpady stanowią zawsze odpady komunalne ulegające biodegradacji. Odpady ulegające biodegradacji są więc obok papieru, metalu, tworzywa sztucznego, szkła i opakowań wielomateriałowych jedną z sześciu frakcji odpadów dla których ustanowienie ich selektywnego zbierania przez gminę jest obowiązkowe. Ponadto gminy obowiązkowo tworzą punkty selektywnego zbierania odpadów komunalnych, które zapewniają przyjmowanie m.in. odpadów zielonych (art. 3 ust. 2 pkt 6).

Z punktu widzenia właściciela nieruchomości podstawowe znaczenie dla określenia jego obowiązku selektywnego zbierania odpadów komunalnych ma regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie gminy. Określa on wymagania w zakresie prowadzenia selektywnego zbierania i odbierania lub przyjmowania przez punkty selektywnego zbierania odpadów komunalnych lub zapewnienia przyjmowania w inny sposób co najmniej takich odpadów komunalnych jak m.in. odpady zielone (art. 4 ust. 2 pkt 1a). Wśród odpadów wymienionych w pkt 1a nie ma odpadów ulegających biodegradacji, ale nie ma także innych wymienionych w art. 3 ust. 2 pkt 5 dla których gminy obowiązkowo organizują ich selektywne zbieranie. Nie oznacza to, że regulacje z nimi związane nie mogą pojawić się w regulaminie. W art. 4 ust. 2 pkt 1a użyto sformułowania "co najmniej" w stosunku do wymienionych tam odpadów komunalnych, a więc powinien on regulować selektywne zbieranie tych odpadów dla których gmina obowiązkowo musi zorganizować takie działanie. Pomimo, iż odpady zielone są odpadami ulegającymi biodegradacji to w stosunku do nich wprowadzono w ustawie przepisy odrębne.

³ Szerzej na temat planów: P.Korzeniowski, Model prawny systemu gospodarki odpadami. Studium administracyjno-prawne, Łódź 2014, s.269-286.

⁴ Tak też K.Karpus, Ustawa o odpadach. Komentarz, red. B.Rakoczy, Warszawa 2013, s.83.

Dopuszczono szczególne sposoby ich selektywnego zbierania/odbierania, które mogą być odrębne niż dla pozostałych odpadów ulegających biodegradacji. Ponadto dopuszczono ograniczenie przez radę gminy ilości odpadów zielonych odbieranych lub przyjmowanych przez punkty selektywnego zbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości w zamian za pobraną opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi (art. 6r ust. 3a).

Cele przyszłych rozwiązań prawnych w zakresie bioodpadów wskazane zostały w Krajowym planie gospodarki odpadami 2022, który przyjęty został w drodze uchwały nr 88 Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2016 r.⁵ (M.P. 2016 poz. 784). Uchyliła ona uchwałę nr 217 Rady Ministrów z dnia 24 grudnia 2010 r. w sprawie „Krajowego planu gospodarki odpadami 2014” (M.P. poz. 1183). Przedstawione w Kpgo 2022 cele i zadania dotyczą lat 2016–2022 oraz perspektywnie okresu do 2030 r.

W gospodarce odpadami komunalnymi, w tym odpadami żywności i innymi odpadami ulegającymi biodegradacji, przyjęto następujące cele:

- zmniejszenie ilości powstających odpadów:

a) ograniczenie marnotrawienia żywności,

b) wprowadzenie selektywnego zbierania bioodpadów z zakładów zbiorowego żywienia;

- zwiększanie świadomości społeczeństwa na temat właściwego gospodarowania odpadami komunalnymi, w tym odpadami żywności i innymi odpadami ulegającymi biodegradacji;

- wprowadzenie we wszystkich gminach w kraju systemów selektywnego odbierania odpadów zielonych i innych bioodpadów u źródła – do końca 2021 r.;

- zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska odpadów, aby nie było składowanych w 2020 r. więcej niż 35% masy tych odpadów w stosunku do masy odpadów wytworzonych w 1995 r.;

- zaprzestanie składowania odpadów ulegających biodegradacji selektywnie zebranych.

W gospodarce odpadami ulegającymi biodegradacji innymi niż komunalne przyjęto następujący cel: w okresie do 2022 r. i w latach następnych utrzymanie masy składowanych odpadów na poziomie nie większym niż 40% masy wytworzonych odpadów.

Określono następujące kierunki działań w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów oraz kształtowania systemu gospodarki odpadami odnoszące się do bioodpadów:

- organizowanie i prowadzenie działań edukacyjno-informacyjnych zarówno na szczeblu ogólnokrajowym, jak i gminnym mających na celu między innymi:

a) podnoszenie świadomości społeczeństwa w zakresie ZPO, w tym odpadów ulegających biodegradacji, ze szczególnym podkreśleniem należytego, to jest racjonalnego planowania zakupów artykułów spożywczych, aby zapobiegać marnotrawieniu żywności,

b) właściwe postępowanie z odpadami, w tym odpadami ulegającymi biodegradacji, szczególnie w zakresie selektywnego zbierania odpadów komunalnych,

⁵ Szerzej: Z.Grabowski, Gospodarka odpadami komunalnymi w świetle krajowego planu gospodarki odpadami 2022, (w:) : Zarządzanie gospodarką odpadami. Zagadnienia prawne i techniczne, red. S.Zabawa, Wyd. Polskie Zrzeszenie Inżynierów i Techników Sanitarnych. Oddział Wielkopolski, Poznań 2016, s. 79-96.

c) promowanie takich technologii przetwarzania bioodpadów, w wyniku których powstaje pełnowartościowy i bezpieczny dla środowiska materiał wykorzystywany do celów nawozowych lub rekultywacyjnych,

- w zakresie ZPO stosowanie działań na rzecz ZPO komunalnych, w tym odpadów żywności i innych odpadów ulegających biodegradacji, w szczególności przez:

a) tworzenie banków żywności gromadzących i dystrybuujących dla osób potrzebujących żywność o krótkim czasie pozostającym do upływu terminu ich przydatności do spożycia,

b) wykorzystywanie odpadów żywności niezdatnej dla ludzi do innych celów,

c) edukację w zakresie zasad ZPO komunalnych, w tym odpadów żywności i innych odpadów ulegających biodegradacji.

W zakresie zbierania i transportu odpadów:

- wdrożenie odpowiedniego systemu selektywnego zbierania i odbierania odpadów u źródła co najmniej następujących frakcji odpadów komunalnych:

a) papier i tektura,

b) metale, tworzywa sztuczne, opakowania wielomateriałowe,

c) szkło,

d) popiół,

e) bioodpady, w tym odpady zielone.

- zagospodarowanie na terenach wiejskich odpadów zielonych i innych bioodpadów we własnym zakresie, między innymi w kompostownikach przydomowych lub w biogazowniach rolniczych, a na terenach z zabudową jednorodziną w kompostownikach przydomowych.

W zakresie recyklingu i przygotowania do ponownego użycia:

- modernizacja technologii w MBP. Po modernizacji część mechaniczna w tych instalacjach ma służyć do efektywnego wysortowania odpadów surowcowych i doczyszczania odpadów wysegregowanych u źródła, natomiast **część biologiczna ma być wykorzystywana do kompostowania lub fermentacji bioodpadów i odpadów zielonych;**

W zakresie innych metod odzysku i unieszkodliwiania odpadów:

- ograniczenie składowania odpadów ulegających biodegradacji wpływa na konieczność:

a) tworzenia przez jednostki samorządu terytorialnego zachęt w zakresie zagospodarowywania odpadów zielonych i innych bioodpadów w przydomowych kompostownikach (finansowanie lub współfinansowanie zakupu przydomowych kompostowników),

b) budowy lub modernizacji linii technologicznych do ich przetwarzania:

- kompostowni odpadów organicznych,

- instalacji do fermentacji odpadów organicznych.